

WWW.HARTEMAN.COM
Samenwerken aan úw leefruimte...

**Samen zorgen voor minder CO₂
is elkaar inspireren en motiveren**

Afbeelding 1: Aanleg windmolenpark te Geldermalsen 2019

CO₂-PRESTATIELADDER[®]

Samen zorgen voor minder CO₂

Gebr. Harteman Holding B.V.

21-8-2019

Voorwoord

Elkaar inspireren en motiveren is een belangrijk onderdeel van de CO₂-prestatieladder en het behalen van de CO₂-reductie doelstellingen. Deze rapportage beschrijft aan welke initiatieven Harteman actief deelneemt om andere bedrijven te inspireren en zelf geïnspireerd te raken ten aanzien van alle facetten van de reductie van de CO₂-emissie.

Afbeelding 2: Aanleg landgoed Assche veld te Buurmalsen 2017-2018

Documentnummer: HH 3.D.1_2	Pagina 1 van 8	versie 3-0819
Afdeling CM	CO ₂ -prestatieladder	21-08-2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Hoofdstuk 1 Wie zijn wij	3
1.1 Samenwerken aan úw leefruimte	4
1.2 Onze motivatie.....	4
Hoofdstuk 2 CO₂-reductiebeleid	5
2.1 Streven van Harteman	5
2.2 Doelstellingen	5
Hoofdstuk 3 Elkaar inspireren en motiveren	6
3.1 Regionaal Energie Convenant en Milieubarometer	6
3.2 Stichting Nederland CO ₂ Neutraal.....	7
3.3 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen.....	8

Afbeelding 3: Aanleg landgoed Assche Veld Buurmalsen 2017-2018

Hoofdstuk 1 Wie zijn wij

Harteman is in 1978 begonnen als een zand-, grind- en overslagbedrijf aan de Waalkade in Tiel. 18 jaar lang heeft Harteman op deze locatie zand en grind vanuit het schip overgeslagen, getransporteerd en geleverd aan particulieren en bedrijven. In 1996 is Harteman verhuisd naar het industrieterrein “Kellen” in Tiel.

Gebr. Harteman Holding B.V. heeft 3 BV's met een portfolio aan diensten & producten welke gegroepeerd zijn in de volgende onderdelen:

- Harteman Weg- & Waterbouw BV : Het uitvoeren van projecten in de Grond,- Weg-, en Waterbouw, saneringsprojecten en gladheidsbestrijding.
- Harteman Zand- & Grindhandel BV: Verkoop en levering zand, grind, grond of natuurstenen.
- Harteman Verhuur BV: Wegtransport en vervoer van bulk- en stukgoederen en het verhuren van materieel en personeel.

De belangrijkste producten en diensten die door Harteman geleverd worden, zijn:

- Transport van bulk- en stukgoed.
- Laden en lossen c.q. op- en overslag op het bedrijfsterrein, de loswal en diverse locaties.
- Bestraten/ verhardingen.
- Aanleggen van riolering.
- Slopen.
- Grondverzet.
- Uitvoeren van saneringen.
- Gladheidsbestrijding.

Afbeelding 4: Gladheidsbestrijding 2018

1.1 Samenwerken aan úw leefruimte

Samenwerken aan úw leefruimte. Dat is onze slogan. Dit geldt natuurlijk ten aanzien van onze GWW-projecten, zand & grind en onze transportdiensten, maar wij willen dit ruimer zien.

Leefruimte is naast een mooie en comfortabele leefruimte ook:

- de natuur waar wij samen met alle dieren en planten onderdeel van uitmaken;
- het water wat wij drinken;
- de bodem en gronden die wij cultiveren of als natuur en recreatie gebruiken;
- het oppervlaktewater dat een leefomgeving biedt aan allerlei soorten planten en dieren op en in het water;
- de lucht die wij inademen;
- het klimaat en de weersomstandigheden waar wij van kunnen genieten of juist niet;
- mogelijkheden van winning van grondstoffen.

Kortom samenwerken aan uw leefruimte is ook de zorg voor het milieu en een fijne leefomgeving. Daarom richt onze aandacht zich niet alleen op onze projecten, producten en diensten, maar ook op de leefomgeving en het milieu. Een fijne leefomgeving en een goed milieu is tenslotte in ieders belang.

1.2 Onze motivatie

Het verbruik van brandstoffen voor bijvoorbeeld onze vrachtwagens of graafmachines gaat gepaard met de uitstoot van CO₂ en schadelijke stoffen zoals roet, NO_x-en en zwaveldioxide. Deze schadelijke stoffen verontreinigen de lucht en kunnen daarbij schadelijk zijn voor de gezondheid. CO₂ is voor een groot deel verantwoordelijk voor het broeikas-effect. Het broeikas-effect is van nature aanwezig, en dat is maar goed ook, want anders zou het gemiddeld hier op aarde 18 graden vriezen. Dankzij het broeikas-effect is het een stuk warmer op aarde, zo'n 15 graden Celsius. Alleen door extra uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO₂, stijgt de gemiddelde temperatuur. Een paar graden stijging heeft al een groot effect op ons klimaat en de leefomgeving van alle mensen, dieren en planten. Zo kan het weerbeeld meer wisselen en krijgen wij te maken met heftiger neerslag, onweer en stormen. Ook smelten de ijskappen van de polen sneller waardoor de zeespiegel stijgt. Gevolgen zijn meer grote overstromingen en daarbij verandert de leefomgeving van diverse soorten dieren ingrijpend. Zo heeft de poolbeer het erg moeilijk gekregen, doordat er steeds minder gebied is waar hij kan jagen.

Afbeelding 5: Aanleg natuurvriendelijke oevers Middelwaard 2011

Hoofdstuk 2 CO₂-reductiebeleid

De ontwikkeling van de CO₂-prestatieladder is gebaseerd op het GHG-protocol (Green House Gas-protocol) van de WBCSD (World Business Council for Sustainable Development) en de WRI (World Resource Institute). Ook de hier voorgeschreven ISO 14064-normen bouwen voort op het GHG-protocol. Doel van de ontwikkeling van deze normen en standaards zijn de wereldwijde reductie van de CO₂-emissie.

2.1 Streven van Harteman

Harteman wil hieraan meedoen en de CO₂-uitstoot ten gevolge van haar bedrijfsactiviteiten verminderen. Om deze CO₂-uitstoot te verminderen heeft Harteman een managementreductiesysteem ontwikkeld conform de eisen van de CO₂-prestatieladder van de SKAO.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen houdt voor Harteman in het zorg dragen voor het milieu, een positief aandeel hebben in de maatschappij en het stimuleren van activiteiten van verenigingen of goede doelen door middel van sponsoring en inzet van materieel. Denk hierbij aan:

- het terugdringen van de CO₂;
- inzet van materieel dat voldoet aan de hoogste eisen op gebied van uitstoot en brandstofverbruik;
- het inkopen van energiezuinige apparatuur;
- het verschaffen van een werk- en leerplaats voor stagiairs, studenten en mensen met een langere afstand tot de arbeidsmarkt;
- sponsoring van Appelpop, sportverenigingen en diverse andere goede doelen.

Om het beleid verder uit te splitsen en een gegrond karakter te geven, heeft Harteman doelstellingen geformuleerd voor de reductie van CO₂-uitstoot die zijn goedgekeurd door de directie.

2.2 Doelstellingen

Harteman heeft in 2013 zich als doel gesteld om per medewerker 13% reductie te behalen in de CO₂-uitstoot over een periode van 10 jaar.

Op onze website kunt u meer informatie vinden over onze organisatie, waar wij voor staan, ons CO₂-beleid en het energiemangementprogramma. Het programma gaat dieper in op onze doelstellingen en subdoelstellingen. Dit rapport is te downloaden via <https://www.harteman.com/mvo>.

Tevens zijn op onze website onze CO₂-emissie inventarisrapportages van afgelopen jaren te downloaden en zijn er diverse artikelen te vinden over de voortgang van ons CO₂-reductiebeleid en de verwachtingen ten aanzien van het behalen van onze doelstellingen.

Hoofdstuk 3 Elkaar inspireren en motiveren

Betekenis geven aan de slogan “Samen zorgen voor minder CO₂” van de SKAO pakt Harteman in brede zin op. “Samen zorgen voor minder CO₂” is ook “elkaar inspireren en motiveren”.

Elkaar inspireren en motiveren is een belangrijk onderdeel voor de reductie van onze CO₂-emissie. Zo participeert Harteman in een aantal initiatieven conform de eis van 3.D.1 van de CO₂-prestatieladder. Anderen inspireren en zelf inspiratie opdoen ten aanzien van de CO₂-prestatieladder en ideeën voor reductiemaatregelen is een belangrijk onderdeel voor het behalen van onze CO₂-reductiedoelstelling.

Afbeelding 6: Sloop, BRM en WRM Kersentuin Maurik 2019

3.1 Regionaal Energie Convenant en Milieubarometer

Tot en met 2016 was Harteman aangesloten bij het “Energieconvenant Rivierenland” en Milieubarometer. Dit waren mooie initiatieven waarbij deelnemende bedrijven duurzamer gaan ondernemen door middel van energiebesparing en energiemonitoring. Dit werd jaarlijks gemeten middels de footprint-tool van Milieubarometer van stichting Stimular. Het Energieconvenant betekende veel voor de energiereductie van deelnemende bedrijven. Zo werd onder andere een energieadviseur ingezet, hulpmiddelen ter beschikking gesteld en konden bedrijven onderling

Documentnummer: HH 3.D.1_2	Pagina 6 van 8	versie 3-0819
Afdeling CM	CO ₂ -prestatieladder	21-08-2019

informatie uitwisselen. Deelnemers hadden vanuit hun eigen motivatie besloten om 2 % CO₂-reductie per jaar te bereiken.

Toen wij ons aansloten bij het energieconvenant kwam er een energieadviseur langs om ons te adviseren over onze mogelijkheden tot verdere energiebesparing en de terugverdientijd voor zonnepanelen. Diverse adviespunten hebben wij al van de adviseur overgenomen, zoals LED-verlichting voor binnen, het buitenterrein en werkplaats; het goed onderhouden en afstellen onze luchtcompressor en energiemonitoring.

Het energieconvenant is met succes eind 2016 afgesloten. De doelstelling van 2% reductie is door de deelnemende bedrijven bereikt. Wij zijn erg trots dat wij deel gehad hebben aan deze motiverende een inspirerende groep bedrijven.

3.2 Stichting Nederland CO₂ Neutraal

Stichting Nederland CO₂ Neutraal brengt een groep bedrijven en instellingen bij elkaar die actief aandacht besteden aan CO₂-reductie. Volgens de stichting biedt CO₂-reductie vele kansen zoals verbetering van de leefomgeving, het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid, besparing op de bedrijfskosten en het verbeteren van de concurrentiepositie.

De stichting bestaat uit een enthousiaste groep mensen die meerdere malen per jaar bijeenkomsten organiseren waarbij bedrijven ideeën kunnen opdoen voor hun CO₂-reductie. Om een indruk te krijgen zijn wij op 21 september 2017 bij een bijeenkomst geweest in Burgers' Zoo te Arnhem. De bijeenkomst was zeer leerzaam en erg inspirerend. Daarom heeft Harteman besloten om lid te worden van deze stichting om op deze manier hun activiteiten te steunen. Ook sluit Harteman zich via deze stichting aan bij een werkgroep om dieper in te gaan op specifieke mogelijkheden en bijzonderheden ten aanzien van CO₂-reductie dat gericht is op onze situatie en branche.

Zo kunnen wij van andere bedrijven leren wat zij aan maatregelen treffen en hun aanpak om tot een CO₂ reductie te komen. Hetzelfde willen wij ook inbrengen tijdens deze bijeenkomsten. Inmiddels hebben wij al meerdere bijeenkomsten gehad over diverse onderwerpen:

- motivatie, sturing en communicatie t.a.v. CO₂ reductie (hoe motiveer je mensen);
- de wijze waarop je je monitoring aanpakt;
- welke maatregelen zij treffen en welke voor- en nadelen hebben deze maatregelen.

Wij kunnen tijdens de workshops ook ideeën opdoen voor nieuwe maatregelen en kunnen wij allerlei vragen stellen over CO₂ en energiemanagement. Daarnaast krijgen wij informatie over in hoeverre en bepaalde techniek zich reeds heeft ontwikkeld. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld isolatie van het pand, CO₂-neutraal worden, zonnepanelen, alternatieve brandstoffen voor vrachtwagens, bedrijfsauto's of graafmachines. Maar ook aan elektrische vrachtwagens of auto's.

Ook biedt de stichting informatie en presentaties over de recente wet- en regelgeving op gebied van CO₂-reductie, de CO₂ doelstellingen van de overheid en het CO₂-beleid van de overheid en de EU. Het is voor ons als bedrijf zijnde erg belangrijk om op de hoogte te blijven aangezien er op dit gebied al verschillende ontwikkelingen zijn geweest en deze nog steeds voortduren.

Voor meer informatie over deze stichting ga naar <https://nlco2neutraal.nl/>. Onder de tabblad “blog” kan terug gekeken worden naar samenvattingen van de door de stichting georganiseerde bijeenkomsten.

Afbeelding 7: Bodemsanering Havendijk te Tiel 2018

3.3 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen

“Samen werken aan minder CO₂” is de slogan van SKAO. SKAO staat voor Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen.

De SKAO is sinds 2011 verantwoordelijk voor het gebruik, ontwikkeling en het beheer van de CO₂ prestatieladder. Daarnaast houdt deze stichting bedrijven op de hoogte van allerlei nieuws, ontwikkelingen, voordelen en trends in de CO₂-reductie en de CO₂ prestatieladder.

De deelnemers maken de ontwikkeling van de CO₂ prestatieladder mogelijk. Harteman draagt hieraan bij door lid te zijn van deze stichting. De stichting registreert alle leden via hun website. Zo is na te gaan of een bedrijf gecertificeerd is voor de CO₂ prestatieladder en op welk niveau.

De stichting geeft ons via hun website en via nieuwsbrieven alle nodige informatie op gebied van CO₂ reductie. Via hun website kunnen wij de nodige documenten (kosteloos) downloaden. De SKAO houdt deze up-to-date en informeert over wijzigingen. Documenten die te downloaden zijn onder andere: het handboek CO₂ prestatieladder, een praktische gids over hoe je gebruik kunt maken van de ladder en andere informatieve documenten. Zo zijn hun documenten die zeer behulpzaam om CO₂ reductie te kunnen behalen, beschikbaar voor iedereen.